

БА́НКІВСЬКЕ ПРА́ВО — сукупність правових норм, які регулюють порядок організації банків, суспільні відносини в галузі банківської діяльності та функціонування банківської системи, а також відносини банків з юридичними й фізичними особами. Б. п. — комплексне утворення прав. норм, що належать до різних галузей системи права — конституц., адм., фінанс., цивіл. та ін., об'єднаних специфікою банківської діяльності, яка не належить до діяльності законодав., виконав. та суд. влади, а має самост. сусп. та екон. значення. Основу Б. п. України становлять норми Конституції України, Закони України «Про Національний банк України» (1999), «Про банки і банківську діяльність» (2000) та ін. Б. п. виникло разом із банківською системою, розвитком грош. і кредит. ринків та ринку банківських послуг, що надало банківським відносинам якісно нового змісту й великого сусп. значення, викликавши об'єктивну потребу у відособленні норм, які визначають дані відносини. Норми Б. п. регламентують відносини щодо утворення банків і держ. нагляду за банківською справою та її організацією (публічна сторона прав. регулювання), стосунки банків із клієнтами та ін. договірні відносини (приватна сторона регулювання банківських відносин).

Держ. нагляд за банківською діяльністю полягає у реєстрації банківських установ, видачі ліцензій на банківські операції, у здійсненні контролю за дотриманням банками законодавства та в організації й забезпеченні захисту інтересів клієнтів. Ці функції покладено на НБУ. Функцією комерц. банків є кредитування суб'єктів господарської діяльності та громадян за рахунок залучення коштів підприємств, установ, організацій, насел. й ін. кредит. ресурсів, касове й розрахункове обслуговування нар.

господарства, виконання валют. та ін. банківських операцій. Банки є екон. самост. й незалеж. від органів виконав. держ. влади у рішеннях, пов'яз. з їхньою оператив. діяльністю. Банки й держава не є відповідальними за зобов'язання один одного, крім випадків, коли беруть на себе таку відповідальність. Вирізняють групи банківських відносин: між НБУ та ВР України, якій підзвітний центр. банк України; між НБУ та КМ України; між НБУ та комерц. банками; між банками та їхніми клієнтами; між банками з приводу здійснення банківських операцій між ними та їхнім функціонуванням як єдиної системи. Б. п. встановлює правові основи банківського кредитування, визначає правове становище кредит. установ і принципи їхніх відносин з одержувачами кредитів на умовах поворотності, строковості та платності, а також основи валют. відносин України з ін. державами та правила валют. операцій на її території.

Рекомендована література

1. Ефимова Л. Г. Банковское право. Москва, 1994;
2. Правовые основы банковской деятельности. Москва, 1995;
3. Олейник О. М. Основы банковского права. Москва, 1997;
4. Костюченко О. А. Банківське право. К., 1998;
5. Воронова Л. К. Банковско-финансово-правовой словарь-справочник. К., 1998;
6. Банківське право України. К., 2000;
7. Кармашов Є. В. Банківське право України. Х., 2000.

С. Т. Кадькаленко

Бібліографічний опис:

Банківське право / С. Т. Кадькаленко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-40282>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).